

Література:

1. Громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань та шляхи його удосконалення. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_30687 (дата звернення 23 Вересень 2022).
2. Кримінально-виконавчий кодекс URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення 23 Вересень 2022).
3. Проекту закону України від 13.05.2015 № 2737-1 «Про громадський контроль». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH2411AA?an=3> (дата звернення 23 Вересень 2022).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.04.2004 № 429 «Про затвердження положень про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-%D0%BF#Text> дата звернення 23 Вересень 2022.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-82>

ЩОДО ПРОБЛЕМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Улянченко Ю. О.

*ад'юнкт кафедри конституційного права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

У сучасному суспільстві величезну роль відіграє інформація. Саме вона є якісним ресурсом впливу на людську свідомість, суспільство, діяльність політичних суб'єктів, національну безпеку. Поширення інформації стало надзвичайно швидким явищем, а доступ до неї став повсякденною справою кожної людини, як через глобальну мережу Інтернет, так і через засоби масової інформації. Слід зазначити, що триваюче вторгнення Росії в Україну пролило нове світло на роль Інтернету під час збройних конфліктів у цифрову епоху.

За цих умов інформаційна війна стає дедалі ефективним засобом ведення політичного протистояння, оскільки цей вид війни не потребує людських жертв, надзвичайних матеріальних затрат, як цього вимагає звичайна війна, та є в деякому сенсі більш швидким та прихованим засобом досягнення певної мети [1].

Під інформаційною війною ми розуміємо активне ведення інформаційного протистояння, яка передбачає проведення різних інформаційних заходів з нанесенням шкоди інформаційній сфері

конкуруючої сторони і захисту власної інформаційної сфери та захисту власної інформаційної безпеки.

Тому слід вважати, що основним завданням у інформаційній війні є:

- створення атмосфери бездуховності, негативного ставлення до культури та історичної спадщини у суспільстві конкурента чи ворога;
- маніпулювання громадською думкою і політичною орієнтацією населення держави з метою створення політичного напруження та стану, близького до хаосу;
- дестабілізація політичних відносин між партіями, об'єднаннями та рухами з метою розпалення конфліктів, стимулювання недовіри, підозри, загострення ворожнечі, боротьба за владу;
- провокування соціальних, політичних, національно-етнічних і релігійних зіткнень;
- провокування, застосування репресивних дій з боку влади щодо опозиції;
- зниження рівня інформаційного забезпечення органів влади та управління, інспірація помилкових управлінських рішень;
- уведення населення в оману щодо роботи державних органів влади, підрив їх авторитету, дискредитація їх дій;
- ініціювання страйків, масових заворушень, інших акцій протесту та непокори;
- підрив міжнародного авторитету держави, її співпраці з іншими державами;
- створення чи посилення опозиційних угруповань чи рухів;
- дискредитація фактів історичної, національної самобутності народу; зміна системи цінностей, які визначають спосіб життя і світогляд людей;
- применшення та нівелювання визнаних світових досягнень у науці, техніці та інших галузях, перебільшення значення помилок, недоліків, наслідків хибних дій та некваліфікованих урядових рішень;
- формування передумов до економічної, духовної чи військової поразки, втрати волі до боротьби та перемоги;
- представлення свого способу життя як поведінки та світогляду майбутнього, які мають наслідувати інші народи;
- підрив морального духу населення і, як наслідок, зниження обороноздатності та бойового потенціалу;
- здійснення іншого деструктивного ідеологічного впливу;
- нанесення шкоди безпеці інформаційно-технічної інфраструктури (машинно-технічним засобам, програмному забезпеченню, засобам та режиму захисту від несанкціонованого витоку інформації);
- захист від іншого деструктивного і інформаційно-психологічного та інформаційно-технічного впливу [2].

Виходячи з цього, можливо припустити, що загальною метою сучасної інформаційної війни є досягнення зміни у соціальних та інформаційних

ційних процесах управління державою у відповідності з поставленими завданнями на проведення операції (бойових дій).

Велике значення в умовах війни України з Росією відіграють об'єкти інформаційної війни. Загалом об'єкт – це те, на що спрямовано певну діяльність, тобто те, на що суб'єкт інформаційної війни намагається вплинути з метою досягнення позитивного для нього результату [3]. Отже, головним об'єктом, на якому зосереджується безпосередній інформаційний вплив є громадська думка та свідомість окремої людини. Необхідно зазначити, що інформаційна війна розпочалася ще задовго до загострення ситуації, що перетворилася у збройне протистояння. Форми, методи, технології та засоби її ведення, з одного боку, вважаються простими, навіть примітивними, з другого – ця війна була давно спланована, розроблена й досить успішно реалізована. Принаймні, українській владі, суспільству, громадському сектору та журналістам довелося докласти значних зусиль, щоб протистояти пропагандистському тиску російських ЗМІ.

Інформаційна війна Росії проти України призвела до того, що більше половини опитаних росіян готові воювати з українцями. Вірусом ненависті насамперед заражені молоді люди, які ніколи не були в Україні і не мають контактів із її громадянами. Старших людей лякають «бандерівцями-головорізами, які прийшли до влади». Це результат планомірної тотальної брехні, яка розробляється ідеологами Кремля, транслюється телебаченням» [4].

Отже, аналізуючи вищесказане, можна дійти висновку, що в період інформаційної війни, особливо в умовах військового стану, ворог може маніпулювати свідомістю суспільства та загрожувати національній безпеці України. Тому необхідна адекватна інформаційна протидія. А саме: врахування методологічних основ ведення інформаційної війни в сучасних умовах, визначення напрямів застосування інформаційних засобів та аналіз їх впливу на державні системи управління та різні соціальні структури. Особливості національної культури противника допоможе у розробки нових методів захисту своїх інформаційно-технічних і соціальних систем від інформаційної зброї противника та послаблення його інформаційного впливу при веденні інформаційної війни і як наслідок здобуття перемоги у війні.

Література:

1. Калініченко Б.М. Інформаційна війна: чинники ескалації і засоби протидії: дис. ... канд. політ. наук : 23.00.03 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова Київ, 2020. 9 с.
2. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи. *Юридичний журнал*. 2009. № 5. С. 122-134.
3. Малик Я. Інформаційна війна і Україна. *Науковий вісник*. 2015. Вип. 15. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk15/fail/Malyk.pdf.

4. Штогрін І. Називай агресію «захистом»: принципи інформаційної війни проти Росії. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25293307.html> (дата звернення 11.10.2020).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-83>

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ШЛЯХ УКРАЇНИ ДО ЄС

Федорченко Н. В.

*доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри загальноюридичних дисциплін,
цивільного права та правового забезпечення туризму
Київського університету туризму, економіки і права,
головний науковий співробітник відділу дослідження проблем
взаємодії держави та громадянського суспільства
Київського регіонального центру
Національної академії правових наук України*

Федорченко В. К.

*доктор педагогічних наук, професор,
Заслужений працівник культури України,
ректор
Київського університету туризму, економіки і права,
президент
Асоціації навчальних закладів України
туристського і готельного профілю,
м. Київ, Україна*

Громадянське суспільство це безумовно ідея, для якої засіб стає метою вивчення в рамках соціальних та політичних наук. Безумовно і сама інституція, і соціально-наукова категорія є продуктом європейської цивілізації. Це твердження не є реанімацією суто євроцентристського погляду на соціальні зміни, погляду який був характерний теорії модернізації повоєнних часів, але так само необачно було жертвувати європейським досвідом. Згідно останньої модернізації, громадянське суспільство як його елемент, зароджувався у рамках різних цивілізацій, а не виключно європейської. І хоча зрозуміло, що сучасна демократія та громадянське суспільство неможливо поєднати прямим і безперервним вектором з античним полісом, зв'язок між ними також існує.

Отже, почнемо зі списку імен мислителів, без яких дискурс про громадянське суспільство є неможливий. Це безумовно Аристотель, Цицерон, Макіавеллі, Токвіль, Гегель, Маркс та інші.